

ДОСВІД БОРОТЬБИ З ТУБЕРКУЛЬЗОМ ПТАХІВ В УМОВАХ МИКОЛАЇВСЬКОГО ЗООПАРКУ

А.В. Іовенко , канд. вет. наук

Одеський державний аграрний університет

У Миколаївському зоопарку був діагностований туберкульоз птахів на підставі епізоотологічних даних, алергічних, патологоанатомічних досліджень та результатів біопроб. Серед птахів, у яких була діагностована хвороба, переважають курячі. В результаті проведених заходів з ліквідації (організаційно-господарських та ветеринарно-санітарних) туберкульоз птахів у Миколаївському зоопарку було ліквідовано.

Дикі тварини та птиця є матеріальною, науковою та культурною цінністю держави [1].

За кордоном створено інститути з вивчення захворювань диких тварин, що живуть на волі, та тварин, які утримуються у зоопарках. У нашій країні поки що таких установ немає, тому збір матеріалів і реєстрація даних в амбулаторних журналах, історіях хвороби, а також занесення їх у комп'ютерну базу даних мають особливе значення для розвитку зоологічної ветеринарної медицини [2].

Туберкульоз птахів викликають мікобактерії туберкульозу пташиного виду. Захворювання зустрічається у всіх сільськогосподарських і багатьох видів диких, зоопаркових та кімнатних птахів. Однак ступінь чутливості та характер перебігу хвороби у різних видів птахів різний. Свійська птиця в природних умовах захворює значно частіше, ніж дика, у якої туберкульоз зустрічається порівняно рідко і, у більшості випадків, при утриманні в неволі. Частіше всього хворіють кури, індики, цесарки, павичі, фазани [3, 4, 5].

Значна загибель птахів від захворювання на туберкульоз спостерігається у зоопарках. Туберкульоз може бути занесений до зоопарку різними шляхами – завезеними птахами, вільно мешкаючими голубами, дикими птахами, щурами тощо [4].

Матеріал та методи досліджень. Матеріал: ветеринарна звітна документація ветеринарного амбулаторію Миколаївського зоопарку щодо туберкульозу птахів (акти клініко-епізоотологічного обстеження, акти на проведення туберкулізації птахів та свійських тварин, протоколи патологоанатомічних розтинів птиці, календарний план щодо ліквідації туберкульозу птахів у відділі орнітології та відділі свійських тварин в атракціоні «Дідова хата» тощо).

Методи: комплексний епізоотологічний метод дослідження [6].

Результати власних досліджень. У Миколаївському зоопарку 16 травня 2005 року було встановлено карантин щодо туберкульозу птиці у відділі орнітології та відділі свійських тварин в атракціоні «Дідова хата». Діагноз був встановлений на підставі епізоотологічних даних, алергічних, патологоанатомічних досліджень та результатів біопроб.

У табл. 1 наведений перелік видів птахів Миколаївського зоопарку, у яких був виділений *M. avium*. Серед них переважають курячі (карликова шовковиста курка, курка бентамка, курка брама, павич звичайний, алмазний фазан, золотий фазан, індики свійські).

Таблиця 1 – Перелік видів птахів Миколаївського зоопарку, у яких був виділений *M. avium*

Вид птахів	Кількість
Біла чапля	1
Каролінка	2
Карликова шовковиста курка*	2
Курка бентамка*	1

Курка брама*	1
Павич звичайний*	1
Алмазний фазан*	1
Золотий фазан*	1
Журавель красавка	1
Горлиця кільчаста	1
Качка пеганка	1
Гірський гусак	1
Індики свійські*	2
Всього	16

Примітка: * - курячі

Основними ветеринарно-санітарними заходами щодо ліквідації туберкульозу птахів, які проводились у відділі орнітології та відділі свійських тварин в атракціоні «Дідова хата» Миколаївського зоопарку були:

- заборона вводу та виводу із стада птиці, її переміщення по зоопарку, відтворення без обов'язкового узгодження з державною ветеринарною службою;

- проведення діагностичних алергічних досліджень всієї птиці через кожні 45-60 днів до отримання двох підряд негативних результатів;

- після отримання двох підряд негативних результатів алергічних досліджень проведення заключної дезінфекції;

- у разі виявлення під час першого чи другого діагностичного контролю реагуючу на туберкулін птицю піддавали діагностичному забою, при відсутності у неї туберкульозних уражень і одержанні негативних результатів бактеріологічного дослідження матеріалу, відібраного у забитої птиці, вважали відділ орнітології та відділ свійських тварин в атракціоні «Дідова хата» Миколаївського зоопарку оздоровленими від туберкульозу.

У Миколаївському зоопарку було розроблено зоотехнологічний план по утриманню свійської птиці віком не більше 2-х років, та доведена її кількість до мінімуму.

В період з січня по березень 2005р. було забито 104 голови малоцінної птиці, птиці віком старше 2-х років та такої, що не представляє експозиційної цінності: цесарки – 11 голів, кури брама – 35 голів, бентамки – 1 голова, в'єтнамські банківські кури – 8 голів, гамбурзьські кури – 3 голови, карликові шовковисті кури – 8 голів, індики свійські – 38 голів та 03.11.05р. було забито молодняк птиці в кількості 41 голова.

З 10.09.04р. в Миколаївському зоопарку захворіло на туберкульоз 46 голів птиці, з яких загинула 21 голова, діагноз у яких встановлений на патологоанатомічному розтині, та 25 голів хворих на туберкульоз виявлено при забої позитивно реагуючої на введення туберкуліну та вибраківаної птиці.

З 13.04.05р. падежу у Миколаївському зоопарку від туберкульозу не зафіксовано.

На площі в 310 м² знято ґрунту на 20-30 см до чистого. Ґрунт збуртовано. Було проведено бактеріологічне дослідження води із ставків на наявність патогенної мікрофлори (патогенної мікрофлори не виявлено). Постійно проводилось відпугування дикої птиці, встановлено клітку для відлову синантропної та перельотної птиці. Проводилась дезінфекція вол'єрів та дератизація.

У відділі орнітології та відділі свійських тварин в атракціоні «Дідова хата» Миколаївського зоопарку були встановлені окремі контейнери для збору використаної підстилки, посліду, залишків кормів, де проводилось їх обов'язкове знезараження дезінфікуючими розчинами. Карантин було знято 16 лютого 2006 року.

Висновки

1. У відділі орнітології та відділі свійських тварин в атракціоні «Дідова хата» Миколаївського зоопарку був діагностований туберкульоз птахів на підставі епізоотологічних даних, алергічних, патологоанатомічних досліджень та результатів біопроби та встановлено карантин.

2. Серед птахів, у яких був діагностований туберкульоз, переважають курячі (курка бентамка, курка брама, павич звичайний, карликова шовковиста курка, алмазний фазан, золотий фазан, індики свійські тощо).

3. В результаті проведення заходів з ліквідації (організаційно-господарських та ветеринарно-санітарних) туберкульоз птахів у Миколаївському зоопарку було ліквідовано.

Література

1. Кравців Р. Й., Завірюха В. І., Крупник Я. Г. Збереження диких тварин та птахів в контексті підготовки лікарів ветеринарної медицини для даної галузі // Ветеринарна медицина України. – 2000. – С. 16-17.
2. Марунчин А. Щодо проведення діагностичних процедур у диких тварин в умовах Київського зоопарку // Ветеринарна медицина України. – 2001. - № 5. – С. 41.
3. Кассич Ю.Я., Борзяк А.Т., Кочмарский А.Ф. и др. Туберкулёз животных и меры борьбы с ним / Под ред. Ю.Я. Кассича. – К.: Урожай, 1990. – С. 248-254.
4. Ротов В.И., Кокуричев П.И., Савченко П.Е. Туберкулёз сельскохозяйственных животных. – К.: Урожай, 1973. – С. 356-358.
5. Туберкулёз сельскохозяйственных животных / Под ред. Шишкова В.П., Урбана В.П. – М.: Агропромиздат, 1991. – С. 150-152.
6. Джупина С.И. Методы эпизоотологического исследования и теория эпизоотического процесса. – Новосибирск: Наука. Сиб. отд-ние, 1991. – С. 39–41.

Опыт борьбы с туберкулёзом птиц в условиях Николаевского зоопарка.

А.В. Иовенко

В Николаевском зоопарке был диагностирован туберкулёз птиц на основании эпизоотологических данных, аллергических, патологоанатомических исследований и результатов биопробы. Среди птиц, у которых была диагностирована болезнь, преобладают куриные. В результате проведённых мероприятий (организационно-хозяйственных и ветеринарно-санитарных) туберкулёз птиц в Николаевском зоопарке был ликвидирован.

Experience of fight against bird's tuberculosis in conditions of Mykolaiv Zoo.

A.V. Iovenko

In Mykolaiv Zoo bird's tuberculosis was diagnosed on the basis of epizootologic data, allergic, pathologic investigation and results of bioassay. Among birds in which diagnosed the disease dominate (Galliformes) gallinaceous birds. As a result of conducted measures (organizational-economic and veterinary-sanitarian) bird's tuberculosis was liquidated in Mykolaiv Zoo.